

zelfs niet te ernstige afwijkingen van de huid en de subcutis, ook kleine ulcera, erdoor tot genezing kunnen worden gebracht. Voorwaarde is dat de kousen goed passen; ze moeten worden aangemeten als de patiënt ten minste een nacht plat heeft gelegen, en 's ochtends in bed worden aangetrokken; zijn ze uitgerekt, dan hebben zij alle waarde verloren.

Indien varices tijdens de zwangerschap ontstaan of erger worden, is het dragen van elastieken kousen buitengewoon aan te bevelen. In deze tijd is er dikwijls zeer snelle verergering; men krijgt de indruk dat het bijtijds gaan dragen van elastieken kousen deze in een deel der gevallen voorkomt.

INGEZONDEN

PLAATSELIJKE BEHANDELING VAN HUIDAANDOENINGEN MET ANTIBIOTICA

Zoals reeds uit mijn publikaties in dit *Tijdschrift*¹ is gebleken, heb ik geruime tijd chlooramfenicol plaatselijk toegepast. Evenals andere onderzoekers³⁻¹² ben ik tot de conclusie gekomen, dat dit antibioticum zowel profylactisch als therapeutisch uitstekende resultaten oplevert. De in antwoord A op vraag 57² voorkomende zinsnede: „Over de frequentie waarin overgevoelighedsreacties voor andere antibiotica na lokale toepassing voorkomen, zijn geen gegevens beschikbaar” lijkt mij dus, althans wat chlooramfenicol betreft, niet geheel juist.

Ik heb thans gedurende drie jaar chlooramfenicol-strooipoeder bij alle verwondingen op de Staatsmijn Maurits toegepast. In totaal werden daartoe 7500 gram van een 5 pct chlooramfenicol-mengsel met lactose bij ruim 60.000 patiënten gebruikt. Onder deze patiënten waren er vele, die herhaaldelijk (tien maal en vaker) met nieuwe verwondingen kwamen en bij wie nooit enige overgevoelighedsverschijnselen konden worden bespeurd.

Slechts bij vier patiënten werd een plaatselijke overgevoelighedsreactie waargenomen, na langdurige en wisselende behandeling. In deze gevallen bevestigde een lapjesproef de overgevoelighedsreactie voor chlooramfenicol.

Een aantal van 4 op de ruim 60.000 patiënten acht ik een te verwaarlozen percentage. Daarentegen is het duidelijk komen vast te staan, dat door het gebruik van chlooramfenicol-strooipoeder, dank zij het brede antibacteriële spectrum en de uitstekende doordringing van dit antibioticum, het arbeidsverzuim drastisch werd gereduceerd.

Literatuur: ¹F. WEIJNEN (1954) *Ned. T. Geneesk.* **98**, 105 en 2919. ²Vraag 57 (1956) *Ned. T. Geneesk.* **100**, 1500. ³NEWMAN en FELDMAN (1951) *Arch. Derm.* **64**, 212. ⁴ROBINSON c.s. (1951) *J. invest. Derm.* **17**, 205. ⁵LEWIS en GRAY (1951) *Brit. med. J.* II, 939. ⁶TRICE en SHAFER (1952) *J. Amer. med. Ass.* **149**, 1469. ⁷NAZARRO (1952) *Dermatologica (Basel)* **3**, 284. ⁸FLINT, GILLIES en REID (1952) *Lancet* I, 541. ⁹FERLONI c.s. (1953) *J. Med.* **7**, 636. ¹⁰ROBINSON c.s. (1953) *Bull. Sch. Med. Maryland* **38**, 109. ¹¹JOHNE (1954) *Die Mediz.* 1053. ¹²Kos (1955) *Zbl. Chir.* **80**, 671.

Geleen, 31 mei 1956

F. WEIJNEN

Het verschil in inzicht tussen collega WEIJNEN en de beide beantwoorders van vraag No. 57 is ten dele te verklaren door het feit, dat eerstgenoemde de bedrijfsgeneeskunde beoefent, terwijl de laatstgenoemden in een ziekenhuis werkzaam zijn. Indien men in een ziekenhuis chlooramfenicol-strooipoeder op wonden zou toedienen, zou men onherroepelijk in deze wonden „super-infecties” zien ontstaan, veroorzaakt door bepaalde Staphylococci aurei en andere bacteriën die voor chlooramfenicol ongevoelig zijn. Aangezien dergelijke ongevoelige stammen buiten de ziekenhuizen veel minder frequent zijn, is daar de kans op besmetting ermee niet zo groot. Dat resistente stammen echter ook in de mijnstreek vaak voorkomen, blijkt uit een onderzoek van BEEUWKES¹; van de door hem geïsoleerde Staphylococci aurei bij mijnwerkers waren slechts 10 pct nog voor chlooramfenicol gevoelig. Het voorkomen van een zo groot percentage stammen die ongevoelig voor chlooramfenicol zijn, moet wel het gevolg zijn van het feit, dat er veel chlooramfenicol bij de behandeling van mijnwerkers is gebruikt.

Verder kan worden opgemerkt, dat voor de ontwikkeling van overgevoelighedsreactie tijd nodig is. Bij toepassing gedurende korte tijd hoeft men er niet voor te vrezen. Over het sensibiliserende vermogen van chlooramfenicol geven de mededelingen van de inzender geen uitsluitel; daarvoor zou rekening moeten worden gehouden met de duur van toepassing.

Het antwoord op vraag 57 is in algemene zin gegeven; bij plaatselijke toepassing die dikwijls door de patiënten zelf wordt uitgevoerd, is het gevaar voor sensibilisatie en ontwikkeling van resistentie groter dan bij inspuitingen of oraal gebruik, doordat vaak langer met de behandeling wordt doorgedaan dan de arts heeft bedoeld.

¹H. BEEUWKES (1956) *Het ziekenhuiswezen* **29**, 52.